
ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ДЕСПОТОВАЦ - ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА И РАЗВОЈ ОПШТИНЕ

Тијана Марковић,
дипл.биол.еколог

☐ **ЈП ДИРЕКЦИЈА ЗА УРБАНИЗАМ
КРАГУЈЕВАЦ**

као носилац израде

- **ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ДЕСПОТОВАЦ**
- **СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ДЕСПОТОВАЦ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**
- Основ за израду ППО Деспотовац и Стратешке процене утицаја ППО Деспотовца на ж.с. су смернице које деје ППР Србије (“Сл. Гласник РС, бр. 13/96)

Потенцијали општине Деспотовац

- изразит еколошки потенцијал који се огледа у богатству природним ресурсима и очуваним екосистемима, посебно шумских и водених,
- Бељаница, Кучај, Ресава – значајан потенцијал за развој туризма регионалног значаја;
- погодан рељеф, педолошки и водни режим представљају основ за развој пољопривреде, шумарства и водопривреде,
- рудно богатство.

Ограничења општине Деспотовац

- појава ерозионих процеса,
- непостојање мониторинга на територији општине,
- комунални и други отпад и отпадне воде,
- загађење ваздуха у урбанизованим деловима општине,
- заштита природних добара,
- *Конфликтне зоне:*
- дивље депоније,
- рударска подручја и површински копови,
- инфраструктурни коридор Р 103,
- Кучајске планине,
- акумулација Бељаница.

Основни плански циљеви ПШО Деспотовац

- ◆ Приоритет се даје равномернијем размештају становништва, привредних и других активности кроз усклађенији регионални развој и процес деаграризације, индустријализације и урбанизације,
- ◆ Унапређење и коришћење потенцијала, са заједничком програмском подлогом према залеђу и контакту Коридора X,
- ◆ Унапређење и коришћење природних и створених добара заједно са значајним добрима културно историјског наслеђа, развијеном мрежом насеља и демографском основом,
- ◆ Унапређење саобраћаја и функционалног повезивања у оквиру Републике и према суседним земљама, развој центара свих нивоа и руралног подручја кроз принцип полицентричног развоја и отварање нових просторних и функционалних зона за привређивање и насељавање,
- ◆ Заштита животне средине, природних и културних вредности, ширење инфраструктуре и нових облика територијалне организације са функционалним подручјима и регионалним центрима као ослоњцима развоја.

Циљеви развоја општине из области заштите животне средине

Заштита природних добара

-спровођење мера заштите природних добара која су у поступку заштите, као и валоризација локалитета која су станишта природних реткости

Заштита животне средине

-решење проблема управљања комуналним отпадом - санација, рекултивација и затварање постојеће депоније и дивљих депонија, као реализација регионалног програма,

-реконструкција и изградња нове канализационе мреже у складу са развојем општине, као и система за пречишћавање отпадних вода,

-контролисана примена хемије у пољопривреди,

-унапређење шума и насељског зеленила, пошумљавање,

-изградња гасовода,

-доношење програма заштите животне средине и природних добара,

-мониторинг животне средине и израда катастра загађивача.

Заштићена и евидентирана природна добра (ЗЗ природе Србије) на подручју ППО Деспотовац:

Споменици природе:

- “Радошева пећина” и пећина “Велике Атуле – Витанова кристална пећина”
- “Ресавска пећина”,
- “Вртачеље”,
- “Лисине”,
- “Велико врело”,
- “Мијајлова јама”
- “Бушан камен”

Строги природни резервати:

- “Винатовача”,
- “Клисура реке Ресаве”,
- “Клисура реке Суваје”

Предео нарочите природне лепоте “Ресава”

- у сливу реке Ресаве, Суваје, Чемернице, Јаловог потока и Бељаничке реке

Споменик културе манастир “Манасија”

Стратешка процена утицаја ППО Деспотовац

Посебни циљеви стратешке процене

Природна добра и биодиверзитет

.У складу са Уредбом о заштити природних добара у оквиру плана, предвиђа се заштита, очување и унапређење природних добара, пејзажа и биодиверзитета.

.Плански циљеви ППО Деспотовац су постављени према условима надлежног Завода за заштиту природе, што је утицало на формирање планиране намене површина, развојних потеза и мреже насеља, инфраструктуре, а све у циљу заштите и очувања заштићених подручја.

.Еколошком валоризацијом простора издвојена су заштићена подручја у оквиру еколошке целине "Бељаница" – подцелине "Горња Ресава" и подцелина "Клочаница – Винатовача", која уживају посебан третман заштите. Основни потенцијал зоне је развојни туризам уз одрживо коришћење природних реткости и биодиверзитета.

Резултати процене утицаја планских циљева на животну средину

Позитивни утицаји на квалитет ваздуха и здравље људи, очување квалитета воде и земљишта, се испољавају кроз следеће планске циљеве:

- изградња регионалне депоније,
- реконструкција и изградња канализационе мреже,
- изградња постројења за пречишћавање отпадних вода,
- контрола примене хемизације у пољопривреди,
- унапређење шума и укупног зеленила.

Смањење буке:

- ширење зеленила, пошумљавање у рубним подручјима је оцењено као највећи позитиван утицај (+3) у домену заштите становништва од прекомерне буке

Негативан утицај се очекује у зонама где се суперпонирају бука из саобраћаја и индустрије.

Негативан утицај на пољопривредне површине и биодиверзитет је увек трајног и глобалног карактера и најчешће је последица изградње нових коридора, преграђивања токова река зарад формирања акумулација и сл. (оцене су –2 и –3).

Мере за ограничавање утицаја имплементираних у плански документ

- Основ Планске концепције заштите животне средине је валоризација простора, где се издвајају **3 еколошке целине** (*Ресава, Баљаница и Кучај*), 6 подцелина (*Деспотовац, доња Ресава, горња Ресава, Клочаница – Винатовача, Кучај – горња Ресавица, доња Ресавица*), 3 прелазне екозоне (*Средиште 1, Средиште 2 и Липовица - Пањевац*) и 3 еколошка потеза (примарни - доња Ресава и Ресавица и секундарни – горња Ресава),
- **Техничке и организационе мере** предвиђене су за заштиту ваздуха, заштиту вода, заштиту земљишта и биодиверзитета, заштиту од буке, ...
- **Урбанистичке мере** предвиђене су кроз дефинисање зона заштите и режима коришћења земљишта - 3 категорије заштите:

Зоне са посебним режимом заштите,

Зоне са мерама и условима према којима ће се простор уређивати и користити,

Зоне угрожене животне средине и локације високог ризика. __

Зоне са мерама и условима према којима ће се простор уређивати и користити

Сливно подручје Горње Ресаве, представља подручје великог еколошког капацитета. Већим делом обухвата зону заштићеног простора са доминацијом Законом заштићених подручја (природни резервати и споменици природе). Развој и даље коришћење овог подручја могуће је уз следеће услове:

- На заштићеним природним добрима примењују се режими чувања и коришћења прописани Актом о стављању под заштиту, а сходно одредбама важећег Закона о заштити животне средине. Заштићена природна добра задржавају статус заштите, функције и начина управљања и старања.
- Без детаљних и комплексних анализа не може се приступити изградњи акомулације “Белјаница”; обавезна је израда Студије о процени утицаја пројекта бране на животну средину,
- Применити све мере превенције како би квалитет воде горњег тока реке Ресаве и њених притока био у рангу чистих брдскопланинских потока, односно у оквиру 2. класе низводно од Деспотовца,
- Шумске комплексе и забране утврдити као шуме са приоритетном функцијом заштите и одрживог коришћења, уз снимање постојећег стања,
- Терене већих нагиба пошумљавати аутохтоним врстама у складу са биолошко – еколошком основом подручја,
- Дозвољени су објекти, површине и комплекси туристичког, излетничког и рекреативног карактера сагласно процењеном еколошком капацитету подручја и режиму чувања заштићених природних простора, уз обавезно поштовање мера заштите, а на основу процене утицаја на животну средину,